



Circulaire

**CIR/FCL 27**

Date : 08/2006  
Datum

Edition : 3  
Uitgave

**Objet :** Qualifications spéciales pour emploi exclusif à l'intérieur de l'espace aérien national.

**Betreft :** Bijzondere bevoegdverklaringen uitsluitend voor het gebruik binnen het nationale luchtruim.

Réf. :

Arrêté royal du 10 janvier 2000 réglementant les licences civiles de pilote d'avions. Art. 31.

Ref. :

Koninklijk besluit van 10 januari 2000 tot regeling van de burgerlijke vergunningen van bestuurder van vliegtuigen. Art. 31.

JAR-FCL 1.017

JAR-FCL 1.017

Le Directeur général,  
De Directeur-generaal,

L'édition 3 comprend  
De 3<sup>de</sup> uitgave bevat

E. VAN NUFFEL

6 pages datées  
blz. gedagtekend : 08/2006

## **1. QUALIFICATIONS SPECIALES POUR EMPLOI EXCLUSIF A L'INTÉRIEUR DE L'ESPACE AERIEN NATIONAL**

Le titulaire:

- d'une PPL(A) possédant une expérience de vol d'au moins 200 heures , ou
- d'une CPL(A), ou
- d'une ATPL(A)

peut, s'il remplit les conditions y afférentes mentionnées ci-après, obtenir des qualifications spéciales. Les priviléges de ces qualifications spéciales peuvent être exercés exclusivement à l'intérieur de l'espace aérien national. L'exercice des priviléges de ces qualifications spéciales dans l'espace aérien d'autres états est soumis à l'autorisation préalable de l'Etat concerné.

En vertu de l'article 30 § 1 de l'AR du 10 janvier 2000, l'exercice des priviléges spéciaux, ne peut, pour ce qui concerne la PPL(A), donner lieu à quelque rémunération ou autre avantage financier ou en nature que ce soit.

Ces qualifications spéciales ne seront pas mentionnées sur la licence de vol ; elles seront inscrites par l'instructeur de vol (FI(A)) dans le carnet de vol personnel du titulaire de la licence.

La durée de validité de ces qualifications spéciales sera de maximum 2 ans.

## **2. LE REMORQUAGE DE PLANEURS**

Un pilote peut, de jour en condition de vol à vue, remorquer des planeurs s'il a reçu d'un instructeur de vol (FI(A)) expérimenté dans le remorquage de planeurs, la formation et acquis l'expérience suivantes:

- explications théoriques sur le remorquage de planeurs;
- apprentissage de l'inspection à faire avant le vol : contrôle du matériel et vérification complète des dispositifs de sécurité, c'est-à-dire essais du largueur au sol, vérification du fusible et du largueur du remorqueur, vérification du câble de remorquage et éventuellement du système d'enroulement ;
- exercices de remorquage: vol horizontal, effectuer des virages, vol en thermique.

Ces exercices consisteront en :

- au moins 10 vols en double commande avec l'avion de remorquage dont au moins 1 remorquage avec retour à l'aérodrome sans largage du planeur;

## **1. BIJZONDERE BEVOEGD-VERKLARINGEN UITSLUITEND VOOR HET GEBRUIK BINNEN HET NATIONALE LUCHTRUIM**

De houder

- van een PPL(A) die een vliegervaring bezit van ten minste 200 vlieguren, of
- van een CPL(A), of
- van een ATPL(A)

kan, indien hij aan de hierna vermelde desbetreffende voorwaarden voldoet, bijzondere bevoegdverklaringen bekomen. De voorrechten van deze bijzondere bevoegdverklaringen mogen enkel uitgeoefend worden binnen het nationale luchtruim. Het uitoefenen van de voorrechten van deze bijzondere bevoegdverklaringen in het nationale luchtruim van andere staten is onderworpen aan de voorafgaandelijk toelating van de betrokken Staat.

Het uitoefenen van deze bijzondere voorrechten mag, wat de PPL(A) betreft, bij toepassing van artikel 30 § 1 van het KB van 10 januari 2000, geen aanleiding geven tot enige vergoeding of enig voordeel van financiële aard of in natura.

Deze bijzondere bevoegdverklaringen worden niet op de vliegvergunning vermeld; zij worden door de vlieginstructeur (FI(A)) ingeschreven in het persoonlijke vliegboek van de vergunninghouder

De geldigheid van deze bijzondere bevoegdverklaringen bedraagt maximum 2 jaar.

## **2. HET SLEPEN VAN ZWEEFVLIETUIGEN**

Een piloot mag overdag, in omstandigheden voor zichtvluchten, zweefvliegtuigen slepen indien hij van een vlieginstructeur (FI(A)) met ervaring in het slepen van zweefvliegtuigen de volgende opleiding heeft verkregen en ervaring bezit:

- theoretische uitleg over het slepen van zweefvliegtuigen;
- aanleren van de vóór de vlucht uit te voeren inspectie : controle van het materieel en volledig nazicht van de veiligheidsinrichtingen, namelijk uittesten van de sleephaak op de grond, nazicht van de zekering en van het ontgrendelingssysteem van het sleeptoestel, nazicht van de sleepkabel, eventueel van het oprolstysteem;
- sleepvluchtoefeningen: horizontale vlucht, bochten, vliegen bij thermiek.

Deze oefeningen zullen bestaan uit:

- ten minste 10 vluchten in dubbele besturing met het sleepvliegtuig waarvan ten minste 1 terugsleep;

- au moins 5 vols en double commande avec le planeur,

et s'il a démontré à cet instructeur qu'il a l'habileté nécessaire pour effectuer ces remorquages.

### **3. REMORQUAGE DE PANNEAUX**

Un pilote peut, de jour en condition de vol à vue, remorquer des panneaux, s'il a reçu d'un instructeur de vol (FI(A)) expérimenté dans le remorquage de panneaux, la formation et acquis l'expérience suivantes :

- explications théoriques sur le remorquage de panneaux;
  - apprentissage de l'inspection à faire avant le vol : contrôle du matériel et vérification complète des dispositifs de sécurité, c'est-à-dire essais du largueur au sol, vérification du fusible et du largueur du remorqueur, vérification du câble de remorquage ;
  - avoir au moins 5 heures de vol en tant que pilote sur le modèle de remorqueur;
  - avoir effectué au moins 5 pick-ups en double commande,
- et s'il a démontré à cet instructeur qu'il a l'habileté nécessaire pour effectuer ces remorquages.

### **4. VOLTIGES AERIENNES**

Un pilote peut, de jour en condition de vol à vue, effectuer des voltiges aériennes s'il a reçu d'un instructeur de vol (FI(A)) expérimenté dans les voltiges aériennes la formation suivante :

#### a) figures imposées :

- vrille à gauche ou à droite (deux rotations complètes avec retour dans le sens du départ);
- looping
- tonneau à gauche ou à droite;
- tonneau barriqué à gauche ou à droite.

#### b) figures facultatives:

- renversement à gauche ou à droite,
- retournement à gauche ou à droite,
- immelman vers la gauche ou vers la droite,
- cuban eight,

et s'il a démontré à cet instructeur son habileté à effectuer des voltiges aériennes.

- ten minste 5 vluchten in dubbele besturing met het zweefvliegtuig,

en indien hij ten overstaan van deze instructeur zijn bedrevenheid in het uitvoeren van deze sleepvluchten heeft aangetoond.

### **3. HET SLEPEN VAN PANELEN**

Een piloot mag overdag, in omstandigheden voor zichtvluchten, panelen slepen, indien hij daartoe van een vlieginstructeur (FI(A)) met ervaring in het slepen van panelen de volgende opleiding heeft verkregen en ervaring bezit:

- theoretische uitleg over het slepen van panelen;
  - aanleren van de vóór de vlucht uit te voeren inspectie: controle van het materieel en volledig nazicht van de veiligheidsinrichtingen, namelijk uittesten van de sleephaak op de grond, nazicht van de zekering en van het ontgrendelingssysteem van het sleeptoestel, nazicht van de sleepkabel;
  - ten minste 5 vlieguren bezit als bestuurder op model van het sleepvliegtuig;
  - ten minste 5 pick-ups in dubbele besturing heeft uitgevoerd,
- en indien hij ten overstaan van deze instructeur zijn bedrevenheid in het uitvoeren van deze sleepvluchten heeft aangetoond.

### **4. KUNSTVLIEGEN**

Een piloot mag overdag, in omstandigheden voor zichtvluchten, kunstvluchten uitvoeren indien hij van een vlieginstructeur (FI(A)) met ervaring in het uitvoeren van kunstvluchten de volgende opleiding heeft verkregen:

#### a) verplichte figuren:

- tolvlucht naar links of rechts (twee volledige omwentelingen met uitkomst in de richting van vertrek);
- looping
- rovvlucht naar links of naar rechts;
- barrel roll naar links of naar rechts.

#### b) facultatieve figuren:

- omkanteling naar links of naar rechts,
- omdraaiing naar links of naar rechts,
- immelman naar links of naar rechts,
- cuban eight,

en indien hij ten overstaan van deze instructeur zijn bedrevenheid in het uitvoeren van kunstvluchten heeft aangetoond.

## **5. LARGAGE DE PARACHUTISTES**

Un pilote peut, de jour en condition de vol à vue, larguer des parachutistes s'il y a été formé par un instructeur de vol (FI(A)) expérimenté dans le largage de parachutistes et qu'il a reçu et acquis la formation et l'expérience suivantes :

- explications théoriques sur le pilotage particulier de l'avion lors des vols de largage
  - au moins 10 vols de largage en double commande,
- et s'il a démontré à cet instructeur qu'il a l'habileté nécessaire pour le largage des parachutistes.

## **6. INSTRUCTEURS**

Le candidat instructeur qui souhaite dispenser de l'instruction pour une qualification spéciale, à l'exception de celle relative à la voltige aérienne, doit être lui-même titulaire d'une qualification FI(A) et de la qualification spéciale en question en cours de validité.

Le candidat instructeur qui souhaite donner de l'instruction pour la qualification spéciale voltige aérienne, doit être lui-même titulaire d'une qualification FI(A) en cours de validité et recevoir de l'instruction d'un FI(A) détenteur de la qualification spéciale voltige aérienne en cours de validité. Cette formation s'effectuera selon le programme que le FI(A) instructeur aura préalablement présenté pour approbation à la Direction Générale Transport Aérien. Ce programme doit contenir au minimum toutes les figures décrites au point 4 susmentionné.

## **7. MAINTIEN DE LA COMPETENCE**

La qualification spéciale peut être revalidée si, dans les 6 mois avant la date d'échéance de la qualification spéciale, le candidat démontre devant un instructeur de vol (FI(A)), lui-même titulaire de cette qualification spéciale en cours de validité, qu'il a conservé l'habileté nécessaire pour l'exercice de cette qualification spéciale.

Si la date de validité de cette qualification spéciale est dépassée, le candidat devra terminer avec succès une formation dispensée par un instructeur en vol ((FI(A)) titulaire de la qualification concernée en cours de validité, conformément au programme introduit par ce dernier et approuvé par la Direction générale Transport Aérien.

## **5. DROPPEN VAN VALSCHERMSPRINGERS**

Een piloot mag overdag, in omstandigheden voor zichtvluchten, valschermspringers droppen, indien hij daartoe een opleiding heeft gekregen van een vlieginstructeur (FI(A)) met ervaring in het dropen van valschermspringers de volgende opleiding heeft verkregen en ervaring bezit:

- theoretische uitleg over de specifieke besturing van het vliegtuig tijdens droppingvluchten
- ten minste 10 droppingvluchten in dubbele besturing,

en indien hij ten overstaan van deze instructeur zijn bedrevenheid in het dropen van valschermspringers heeft aangetoond.

## **6. INSTRUCTEURS**

De kandidaat-instructeur die opleiding wenst te geven voor een bijzondere bevoegdverklaring, met uitzondering van deze voor kunstvliegen, moet ten minste zelf houder zijn van een geldige FI(A) en van de betreffende geldige bijzondere bevoegdverklaring.

De kandidaat-instructeur die opleiding wenst te geven voor de bijzondere bevoegdverklaring kunstvliegen, moet ten minste zelf houder zijn van een geldige FI(A) bevoegdverklaring en een opleiding krijgen van een FI(A) die een geldige bijzondere bevoegdverklaring kunstvliegen bezit, volgens een programma dat door deze laatste werd ingediend en door het Directoraat-generaal Luchtvaart werd goedgekeurd. Dit programma moet ten minste alle figuren alle figuren omvatten die in punt 4 hierboven omschreven zijn.

## **7. BEHOUD VAN BEKWAAMHEID**

De bijzondere bevoegdverklaring kan wedergeldig gemaakt worden, indien de kandidaat, binnen de 6 maanden die voorafgaan aan de vervaldatum van de bijzondere bevoegdverklaring, ten overstaan van een vlieginstructeur (FI(A)), die zelf deze geldige bijzondere bevoegdverklaring bezit, het behoud van zijn bedrevenheid in de uitoefening van deze bijzondere bevoegdverklaring aantonnt.

Indien de geldigheidsdatum van de bijzondere bevoegdverklaring vervallen is, moet de kandidaat met succes een opleiding afwerken gegeven door een vlieginstructeur (FI(A)) die de betreffende geldige bijzondere bevoegdverklaring bezit, volgens een programma dat door deze laatste werd ingediend en door het Directoraat-generaal Luchtvaart werd goedgekeurd.

L'instructeur de vol inscrira dans le carnet de vol du candidat les mentions telles que reprises au point 8 ci-après.

## **8. INSCRIPTION DANS LE CARNET DE VOL DU CANDIDAT**

Après que le candidat a suivi et terminé avec succès la formation prévue, l'instructeur de vol (FI(A)) inscrira dans le carnet de vol du candidat les mentions suivantes:

### **a) En cas de délivrance ou de renouvellement**

Par la présente, le soussigné (nom, prénom, numéro de licence de vol), instructeur de vol titulaire d'une licence avec une qualification spéciale (remorquage de planeur) ou (remorquage de panneaux) ou (voltige aérienne + nom des figures) ou (largage de parachutistes) en cours de validité, déclare avoir dispensé la formation prévue dans la CIR/FCL 27 pour l'obtention d'une qualification spéciale (remorquage de planeurs) ou (remorquage de panneaux) ou (voltige aérienne + nom des figures) ou (largage de parachutistes) à (nom, prénom, numéro de licence du candidat)

Il est autorisé à exercer cette qualification spéciale jusqu'au (date de la fin de la formation ou date de validité précédente + 2 ans).

Lieu et date :

Nom et prénom :

Signature :

### **b) En cas de revalidation**

Par la présente, le soussigné (nom, prénom, numéro de licence de vol), instructeur de vol titulaire d'une licence avec une qualification spéciale (remorquage de planeur) ou (remorquage de panneaux) ou (voltige aérienne + nom des figures) ou (largage de parachutistes) en cours de validité, déclare que (nom, prénom, numéro de licence de vol du candidat) a démontré avoir conservé l'habileté nécessaire pour l'exercice de la qualification spéciale (remorquage de planeurs) ou (remorquage de panneaux) ou (voltige aérienne) ou (largage de parachutistes).

Il est dès lors autorisé à exercer cette qualification spéciale jusqu'au (date du test + 2 ans).

Lieu et date :

Nom et prénom :

Signature :

De vlieginstructeur moet de aantekening in het vliegboek van de kandidaat aanbrengen, zoals in punt 8 hierna bepaald.

## **8. AANTEKENING IN HET VLIEGBOEK VAN DE KANDIDAAT**

Na het volgen en slagen van de voorziene opleiding zal de vlieginstructeur (FI(A)) de hierna vermelde aantekening in het vliegboek van de kandidaat aanbrengen:

### **a) In geval van afgifte of hernieuwing**

Ondergetekende (naam, voornaam, nummer vliegvergunning), vlieginstructeur in het bezit van de geldige bijzondere bevoegdverklaring (slepen van zweefvliegtuigen) of (slepen van panelen) of (kunstvliegen + naam figuren) of (dropen van valschermspringers), verklaart hierbij de opleiding bepaald in CIR/FCL 27 voor het bekomen van de bijzondere bevoegdverklaring (slepen van zweefvliegtuigen) of (slepen van panelen) of (kunstvliegen) of (dropen van valschermspringers) aan (naam, voornaam en nummer vergunning van de kandidaat) verschafft te hebben.

Hij wordt hierbij toegelaten deze bijzondere bevoegdverklaring uit te oefenen tot (datum van beëindiging opleiding of vorige geldigheidsdatum + 2 jaar).

Plaats en datum:

Naam en voornaam:

Handtekening:

### **b) In geval van wedergeldigmaking**

Ondergetekende (naam, voornaam, nummer vliegvergunning), vlieginstructeur in het bezit van de geldige bijzondere bevoegdverklaring (slepen van zweefvliegtuigen) of (slepen van panelen) of (kunstvliegen + naam figuren) of (dropen van valschermspringers), verklaart hierbij dat (naam, voornaam en nummer vergunning van de kandidaat) het behoud van bedrevenheid in het uitoefenen van de bijzondere bevoegdverklaring (slepen van zweefvliegtuigen) of (slepen van panelen) of (kunstvliegen) of (dropen van valschermspringers) heeft aangetoond.

Hij wordt hierbij toegelaten deze bijzondere bevoegdverklaring uit te oefenen tot (datum van de proef + 2 jaar).

Plaats en datum:

Naam en voornaam:

Handtekening:

c) Obtention de l'aptitude d'instructeur

Par la présente, le soussigné (nom, prénom, numéro de licence de vol), instructeur de vol titulaire d'une licence avec une qualification spéciale (remorquage de planeur) ou (remorquage de panneaux) ou (voltige aérienne + nom des figures) ou (largage de parachutistes) en cours de validité, déclare que (nom, prénom, numéro de licence de vol du candidat) a démontré l'habileté nécessaire pour dispenser la formation en vue de l'obtention de la qualification spéciale (remorquage de planeurs) ou (remorquage de panneaux) ou (voltige aérienne) ou (largage de parachutistes).

Il est dès lors autorisé à exercer cette aptitude à la condition que sa qualification FI(A) et la/les qualification(s) spéciale(s) concernée(s) sont en cours de validité.

Lieu et date :

Nom et prénom :

Signature :

c) Bekomen van een bevoegdheid als instructeur

Ondergetekende (naam, voornaam, nummer vliegvergunning), vlieginstructeur in het bezit van de geldige bijzondere bevoegdverklaring (slepen van zweefvliegtuigen) of (slepen van panelen) of (kunstvliegen + naam figuren) of (dropen van valschermspringers), verklaart hierbij dat (naam, voornaam en nummer vergunning van de kandidaat) zijn bedrevenheid in het opleiden tot het bekomen van de bijzondere bevoegdverklaring (slepen van zweefvliegtuigen) of (slepen van panelen) of (kunstvliegen) of (dropen van valschermspringers) heeft aangetoond.

Hij wordt hierbij toegelaten deze bevoegdheid uit te oefenen, indien zowel zijn bevoegdverklaring FI(A) als de betreffende bijzondere bevoegdverklaring(en) geldig zijn.

Plaats en datum:

Naam en voornaam:

Handtekening: